

A Semmi Könyvéből

– részlet –

A könyvben felbukkan egy sárga pont. Egyre nagyobb. Egy sport Merci közeledik Frisco felé. Megy le a Nap, a Golden Gate-et köd takarja. A volánnál egy fiú, boldog és magányos, a magnóból zene szól. Egy lány ív után elhagyni Oaklandet. Koszos, öreg junkie az anyósülésen, szakadt kabátban, a flottánál hordtak ilyet, mondjuk Pearl Harbornál. Az öreg nyakán mérges pattanás, a fején mákos hajkazal, mozog a szája, elég hamisan dudorászik. Tördeli, tördeli, de nem rossz, gondolja, és nagyot húz a laposüvegből. Lopva nézegeti a fiút, fáradtság és eufória, milyen volna, ha tudná, hogy nincs egyedül, hogy nem üres az ülés, ha annak látszik is, ha nem volnék végképp láthatatlan.

A lakás jégverem, a TV-ben kéthetes halottakat mutogatnak, egy iskola udvarára dobálták le őket, egymás mellé, vér és szemét, egynemű mocsokká összeállva, a fejkendő nő egyik cipője hiányzik, a lábán nincs harisnya, a széttépett szoknya rongyai a derekára csavarodtak. Az egyenruhás kamasznak nincs arca, a video drop-outos, egy árva öregaszony zokog, kézből fényképezték, a riporter erős akcentussal faggatja. A férfi a szakadt bőrfotelben ül, le-lecsukódik a szeme az álmoságtól, de vár, mintha volna mire, kitartóan. A kezében tartott pohár alján csupasz jégdarabok, néha kergézőznek, ha épp úgy akarja. A templom tornyára lőttek; célba, a győztesé volt a választás joga, amikor betörték a leánykol-

légiumba. Egy őszhajú férfi ordít, nem lehet érteni, mondja a riporter, és friss híreket ígér az esti Híradóba.

Lecipelnek egy szekrényt. Kicsit szarakodnak a fordulóban, megdől, nekiütődik a foghíjas korlátnak, kinyílik a tükrös ajtó, a fény végigkaszabolja a salétromos falat, a pillanatnyi résen kihullik egy papírlap. Sárguló újságpapír, táncol a levegőben, aztán rásimul odalenn egy lépcsőfokra. A felület nagyrészt egyetlen kép rabolta el, különös egybeesés: épp egy zuhanás dokumentuma. Tűzvész, valahol Spanyolországban, egy család áll a zuhanó erkélyen, a nő karján gyerek, a férfin látszik, hogy mindhárman meg fognak halni, a könyökével tesz egy mozdulatot, mintha oldalba bökne egy láthatatlan angyalt. A papírlap még ott hányódik néhány napig, csak lassan rugdossák szét, csak lassan málik szét az élet.

A menyasszonyt éppen agglegéneyei vetköztetik le. Elindul a százszálú repedés, a véletlen befonja az óvatos munkát, nincs és nem is kell hova behátrálni. Marcel örült például, így sokkal jobb, és komolyan is gondolta, az biztos. Nyilván nem a véletlen rajzú szépség, hisz gyűlöli a retinának küldött üzeneteket, és csak jobb híján választ egyáltalán „hordozót” a gondolatnak. Egy ismeretlen rokona akár erről is mondhatta volna: ötven évvel ezelőtt megparancsolták a katonáknak, hogy masírozzanak a kaszánya körül, azóta menetelnek – ez a fénykép, kaszánya és katonák nélkül.

„Mi vagyok és mire hasonlítok? Honnan és hová emlékeztek? Leültem a parkba, tudod, az »Irógép« mellett, ahol a buszok várakoznak. Mindenütt lengyelek, a vasárnapi áldásosztásra jöttek, fáradtak, kialvatlanok, nagyhangúak. A lengyel nagyon felismerhető. Egyformára pusztították őket. Ezt a lapot a Vatikánban vettem, van ott egy kis bolt, néhány lépcsőn kell lemenni. Mindenütt japánok fényképeztek. Az egyik lengyel most pont idénéz, találgatja, mi vagyok, mire hasonlítok. Csók. Én.”

A lány kivett egy szobát a külvárosban. Az éjjeliszekrény fiókjában Biblia, a mosdó fölött a polcon bontatlan fogkefe, a WC ülőkéjén széles papírszalag. A lány az ablakhoz ül, egy kis asztal mögé, teát hozat fel, a pincér nagyon fiatal, udvarias és halálosan fáradt. Szemben egy üres telek, megvilágítja a gázlámpa fénye, két kutya verekszik egy fekete nejlonszá-

kért, szél tépi a gaz durva bokrait. Egy doboz cigaretta, míg megtelik a hamutartó. Eszébe jutnak a megfelelő mondatok. Sokáig csorgatja a vizet a mozdulatlan porcelánra. Egy kis cukor maradt a csésze alján, az rontja a kortyot emlékezetessé. Hajnalban alszik el, a vetetlen ágyon, ruhástól, lábát az állához húzva, mint egy embrió.

A megfigyelt személy három napja ki sem mozdul a lakásból. Néha eltűnik fél percre, s valami szendviccsel vagy almával a kezében jön elő, egyébként minden idejét a szerkezettel való piszogatással tölti. Csillogó szerszámok, szétteregetett pausztekercek, csavarok, rongydarabok. Fölismerhetetlen mű. A megfigyelő zavarban van, nincs, kitől tanácsot kérhetne. Egy babrálás dokumentumai. Nem szabad telefonálni. Az ott most rágyújt egy cigarettára. Eddig még nem derült ki, hogy dohányzik. Pedig szűrőtlen Pall Mallt szív, és azt nem szoktak szórakozásból. A torinói leleplezés. Egy rúzsos csikk a WC-kagylóban. Felgöngyölíteni. A megfigyelő lehunyja szemét. Három fogást vacsorázni, megnézni egy hülye limonádét, aztán átaludni egy egész napot.

A teljes pusztuláshoz még háromszázötvenkét év kell. De akkor kezdődik, nyilvánvaló, 1639. november 26-án. Az apátság könyvtárában kisebb tűz üt ki, még idejében észreveszik, a kár látszólag jelentéktelen, egy felvágatlan ív ég hamuvá, nincs, aki tudná, honnan származik, mit tartalmazott. Másnap megbetegszik az oltásnál segítkező felcser legkisebb gyermeke; magas láz, kővé duzzadt nyirokcsomók. „Háromszor arat a fekete halál”, a város csak az 1770-es évekre tér magához, dalnokversenyei teszik világhírűvé, egészen 1787 rejtélyes karácsonyáig, amikor a győztesre omlik a harangtorony. Száz év félálomban. Aztán a konkordátum, fellendülő gyémántkereskedelem, az erkölcsök aggasztó züllése, pápai átok. Porrá ég a zsidónegyed. Az 1922-es árvíz. A könnyező Madonna. Tizennégy szőnyegbombázás. A negyedik újjáépítés. 1964-től nemzetközi grafikai biennálék, virágkiállítás, színházi fesztiválok. 1991. november 26. Tíz, kilenc, nyolc, hét, hat, öt, négy, három, kettő, egy, nulla.

„Csak az kell hozzá, hogy fel ne ébredj. Hogy megmaradjon az édes borzongás, mintha videón néznéd, és ott se lennél. Mintha nem veled történné. Minden valahogy lelassul és forró,

ez a két érzés nem szakad szét, nem. És nagyon élesen lehet látni. Mintha végre rászántad volna magad a szemüvegre. Az, akit megölsz, az van még nagyon, de hozzád képest Ő is csak anyag. Ellenkező matéria. Meggyilkolod, hogy örökre szépek legyenek egy emlékezetben. Egy képet kell megcsinálni. Egyszerűen meg kell csinálni, ha már elképzelted. Nincs más út. Egy szétszakított városban ülsz, több ezer kilométerre a tett leendő színhelyétől. Éjjel van. Kétcentes tequilákat rendelsz, jéggel. Mintha izzadna a jég, mintha a jég izzadná ki magából azt az olajos nedvet, ami megváltoztat. A pincérlány végre a szemedbe néz. Később úgy emlékszel, az irisében láttad meg a képet. Fekete selyem, borotvával felhasítva. Fizetésekor egy apró csomagot csúsztat a kezébe a visszajáróval együtt, és a gyűrűsujja körmével a csuklódra karcol. Az utcán nézed csak meg, kreuzbergi cím, jól ismered a házat, a falán egy felirat halált ígér a spekulánsoknak. Az S-bahnon egy részeg a karóráját próbálja rádtukmálni. Felidegesít, majdnem kilököd az egyik állomásnál. A lépcsőházban, a fordulónál, egy kibelezett hűtőszekrényben, színes rongyok között egy vemhes macska. Néz, amíg ki nem nyitod az ajtót."

Megy a múzeumba, nyári vakáció, néha már elég a kíméletlen napsütésből, felült egy buszra és bejött, egészen a kivégzésekről elnevezett térig. Itt valahogy egy zsinórt kell mindenkinek rángatnia, hogy a sofőr kinyissa az ajtót. Megfogadva egy Hermes-szobor tanácsát, határozott léptekkel átvág az első termen, és belép egy váratlanul kicsi szobába. A falakat barnára festették, hét kép hiányzik innen, csak a feliratokat olvashatná el, ha értene ezen a nyelven. A nyolcadik még itt maradt, nyilván ketten csomagolnak, és elmentek ebédelni, itt nem csinálnak nagy ügyet az ilyesmiből, a „művészet” sem fontosabb, mint azok az apró, forró olajban zsugorított halacs-kák a kikötőben, amelyekből egy tucatot kapni néhány fillérért. Olajkép, hosszú árnyékok szabdalják szét az oszlopokkal elkerített teret, az illendő kút helyén napóra, a távolban egy téglafal előtt két férfi, mintha búcsúzkodnának, mintha nagyon elég volna mostmár minden. Körülbelül tíz percig marad ott, aztán sarkon fordul, a portástól megveszi a rosszul nyo-

mott reprodukciót, a kávéház teraszán szellemességeket ír a hátlapra, egy szenvedélyes augusztusi éjszaka reményében.

A férfi hajnalonta háromkerekű teherautóval járja végig a zsidónegyed mellékutcait; az egyenszemétládákat ürítgeti. Az arcán nincsenek érzelmek. Kétnaponta overallt vált, a gumicsizmákat forró mosószeres vízzel lesikálja. Mintha összébbhajolnának odafenn a házak; az ötödik emelet suttog valamit a szemközti tetőteraszra. A piniák között lobonc szél. Megcsillan valami a gyűrt újságpapírok alatt. A férfi odalép, széttolja a halmot a csizma orrával. Nagyon vékony láncon arany betű, Alef, a kezdet. Fel-emeli a földről, egy gyufaszálat dug egy falrepedésbe, ráakasztja az ékszert. Májast és barheszt vesz a kóser mészárosnál, az üzlet előtti padról nézi végig a gyötrelmes tortúrát, míg az öregasszony megtalálja a láncot.

Xaverius emlékszik, mikor végre megépült a híd, az igazakat és a bolondokat hajtották át rajta, az Istent zsarolni – ehhez mindig túlsággal értett a Város. A hüvelykujja körmén töpörödik a gyertya, sietnie kell, az Úr előtt minden egyenlő; a festékben, amibe vékony ecsetjét mártogatja, bor és ürülék keveredik. Az utolsó bolond kalapján a szalag ilyen mély fekete-vörös. A H jobb szárának talpa egy hajszállal nagyobb hangsúlyt kapott a szükségesnél. Az idő, míg sercegeve kihuny a láng, elég a javításra. Xaverius a sötétbe merült Várost nézi, a folyót, a lerombolt hidat a telő Hold fényében.

A tisztviselőt készületlenül találja a sors érthetetlen ajándéka, a telekkönyvi papírok átvizsgálása fényt derített a zavaros tulajdonviszonyokra, s így, nyugdíj előtt, felbecsülhetetlen értékű saroktelekre tett szert a villanegyed szívében. Elárvult, gázos terület, egy ház emlékei, szobortöredékek. Kijár ide, üldögél a tornácmaradványon, a felhőket nézi, gondolkodik. Megszokta már a bérházat a folyó túlsó partján, a negyven éve ismeretlen szomszédokat, az ismerős zajok menetrendjét. Eladni sincs kedve a földet; úgy érzi, árulás volna ismeretlen jótévője ellen. Ül hát, egy bot végével piszkálja a lépcső repedéseit, míg el nem indul az utolsó járat.

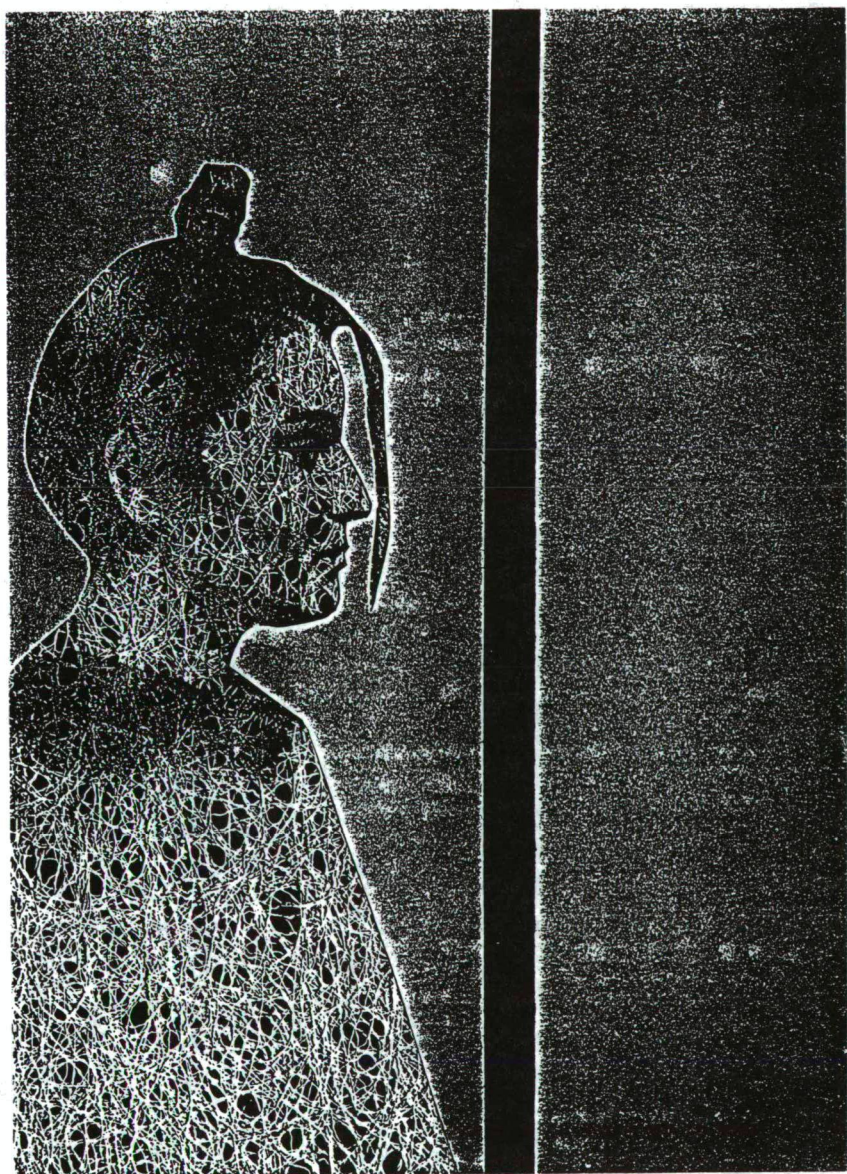
„A kulcsot Lucianótól kaptam, egy rongybarna borítékban, az amerikai filmekben burkolják ilyen színű papírba a piát, hogy nyugodtan leküldhessék az esedékes adagokat, mond-

juk egy De Soto első ülésén. Krómozott acél, megdöglének érte a záarak. Az előszobában felrúgtam az esernyőtartót, halkan káromkodtam, aztán elröhögtem magam, mert egyedül voltam. A videó be volt kapcsolva, pedig már egy hete elutazott. Kivettem egy sört a hűtőből, letéptem a nyitót, és a gyűrűsujjamra húztam. A képernyőn felhők rohantak egy idegen város fölött. Ez volt az első éjszaka, nem bírtam elaludni, hajnalig álltam az erkélyen, néztem a vörös kövekkel kirakott teret a sárga fényben.”

A szökött gimnazista széthúzza a függönyt. Hajnal. Setét Hajnal, van ilyen nő, akit így neveznek. Az ablakból épp a fassorra látni, ott járkálhatna ez a nő, porköpenyben. Járkálna, mintha félne, mintha üldözné valaki. Elképzei a zilált fürtöket, hallgatja a lélekzet-zenét, a zihálást. A lombok között így őrzöng a szél, párbeszéd lehetne, méltó füleknek. A fiút enyhe rosszullet fogja el, le kell ülnie a könyvespolc előtti karosszékbe, a homlokán hűvös veríték. A komódon, üvegtálban, egy fürt szőlő lila tömbje, nézi, míg újra el nem alszik.

A kórház folyosóján tülekednek a látogatók, a betegek rántottcsirkét egyensúlyoznak pizsamás térdükön, fáradtan netvetgélnek az erőltetett tréfákon, és lopva a műtő ajtaja fölé szerelt óra nagymutatóját figyelik. A lány már nem találja ott a barátnőjét, ma reggel engedték haza, a gyógyulása gyorsabb volt a remélhetőnél. Most tanácstalan a lány az újravetett ágy előtt, a vászon redői elsimítva, az élek kíméletlenek, a párna hibátlan domború. Ugyanez marad a halottak után is, erre gondol, és kétségbeesve lapozni kezd a noteszában. Végre megvan a szám, de a böhöm, szürke dög a portásfülke mellett száanalom nélkül nyeli el az érméket, hiába üt rá bosszús kis öklével.

Az új szerzemény könnyű kézzel festett akvarell: a folyó higanyszínű, s majdnem az a felhőkkel terhes ég is. A kép szinte „üres”, a partra húzott ladikban barna rongycsomó, s egyetlen fa a túlsó parton. Egyébként: csak a semmi. Minél tovább nézi az igazgató, annál kevesebb érve marad, hogy a rongycsomót, a fát embernek ne lássa. Ha így van, teltebb már nem is lehetne az angol papír; épp csak egy történet hiányzik.

Ádám József

Elektrografika